

Література

1. ЗУ “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991 р.: зі змінами і допов. (www.rada.gov.ua). – К., 1994.
2. Саблук П.Т. Інвестиційні процеси в період реформування / П.Т. Саблук та ін.; За ред. П.І. Гайдуцького. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – С. 304–327.
3. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2001. – 280 с.
4. Даноран Асват. Инвестиционная оценка. Инструменты и техника оценки любых активов / Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес-Букс, 2004. – 1342 с.
5. Гаврилук О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України // Фінанси України. – 2008. – № 3. – С. 79–93.
6. Ландар І.А. Особливості залучення іноземних інвестицій в Україну // Економіка України. – 2006. – № 10. – С. 10–11.
7. Чирак М.В. Вплив іноземних інвестицій на суперечності на макро-, мезо- і мікрорівнях // Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки. Матер. міжнар. наук.-практ. конф. Тези доп. (24–26 жовт.) Відп. ред. С.І. Юрій. – Тернопіль, 2007. – С. 274–276.
8. Калініченко З.Д. Інвестиційна діяльність як чинник безпеки підприємств і держави // Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участь в інтеграційних процесах: Матер. V міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 16–17 жовт. 2008 р. / За ред. В.Й. Лашніка, С.В. Федонюка. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – С. 171–177.
9. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності Львівської області // Стат. зб. Головне управління статистики у Львівській області. – Львів: 2009. – 78 с.

УДК 332.1:330.341.1

І.Г. ГРЕЧАНОВСЬКА, Н.А. ПЕТРИЩЕНКО
Одеська державна академія будівництва та архітектури**АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Розглядаються проблеми активізації інноваційної діяльності, як найбільш ефективного інструментарію, якій створює передумови щодо покращення стану суб'єктів господарювання в умовах економічної нестабільності. Виділені фактори, що визначають особливості формування умов щодо впровадження інноваційних технологій та продукції. Запропоновані підходи до вирішення вказаних проблем.

The research is concerned with the problem of promoting innovation, as the most effective tool, which creates prerequisites for the improvement of economic entities facing economic instability. Factors determining the features of the formation conditions for the introduction of innovative technologies and products are specified. Approaches to solving these problems are suggested.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна економічна ситуація в Україні складається під об'єктивним впливом наслідків світової фінансової кризи. Вказане, в свою чергу, потребує прийняття на різних рівнях регіонального та за видами економічної діяльності управління своєчасних і радикальних рішень, спрямованих на подолання негативних проявів, які спостерігаються в виробничій та соціальній сферах. Основними принциповими засадами щодо виходу з вказаної ситуації повинно стати подальше удосконалення теоретичної та методичної бази переходу до високо-ефективних інноваційних технологій та широке їх застосування в сучасних управлінських і виробничих процесах.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій. Світовий досвід свідчить про те, що активізація інноваційної діяльності визначає темпи економічного розвитку країни, склад і структуру сучасного виробництва та життєвий рівень населення. Тому в останніх наукових дослідженнях, які присвячені розгляду вказаної проблеми, значна увага приділяється саме можливості використання інноваційних технологій [1–5]. Поряд з тим, розробка інновацій та їх впровадження потребує формування умов до мобілізації значної кількості ресурсів – матеріальних, трудових, фінансових та організаційних, як внутрішніх, так і зовнішніх [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Внутрішній інвестиційний потенціал економіки України перебуває в кризовому стані. Проте практичний досвід підтверджує, що в питаннях інноваційно-інвестиційної діяльності в країні не можна покладатися виключно на іноземних інвесторів, які насамперед зацікавлені в реалізації своїх інтересів, використовують псевдоінновації та не приділяють достатньої уваги проблемам і перспективам діяльності суб'єктів економіки в регіонах. Таким чином, виникає потреба у створенні засад щодо прискорення інноваційного розвитку на базі поширеного залучення вітчизняного потенціалу.

Звідси метою статті є систематизація напрямів сприяння активізації інноваційного спрямування діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. У світовій практиці з урахуванням значення для переходу країни до вищих стадій економічного розвитку інноваційна діяльність підтримується державними інститутами переважно на основі підсилення дії фінансових інструментів, у тому числі податкових пільг, зокрема:

- відстрочення податкових платежів, якщо виникають додаткові витрати на інноваційні цілі;
- зменшення податку на суму приросту витрат на інноваційні цілі;

- звільнення від оподаткування прибутку, що був отриманий від реалізації інноваційних проектів протягом декількох років;
- пільги при оподаткуванні дивідендів, отриманих по акціях підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність;
- зниження податку на прибуток з метою спрямування резервних коштів на замовлені державою та спільні науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки;
- надання пільг по проектам, які виконуються за пріоритетними програмами;
- зменшення обсягів оподаткування прибутку на суму вартості приладів та устаткування, переданих вищим навчальним закладам, НДІ та іншим інноваційним організаціям;
- відрахування з прибутку до оподаткування внесків, що спрямовуються до благодійних фондів, діяльність яких пов'язана з фінансуванням інновацій;
- зарахування частки податку з прибутку інноваційної організації на спеціальні рахунки з наступним використанням на інноваційні цілі.

Незавершеність процесу формування і, як наслідок, недосконалість податкової системи країни та відсутність необхідних умов для розробки законодавчих актів, що супроводжують застосування наведених фінансових важелів, призвели до того, що для активізації інноваційної діяльності в Україні використовується тільки деякі з вказаних пільг. Таким чином, держава у даному процесі не використовує переваги її провідних позицій. Окрім того, саме відсутність ефективної кооперації державних владних установ з наукою та ринковими структурами не дозволяє розв'язувати існуючі проблеми, а це, в свою чергу, сприяє породженню нових проблем та ускладнює ситуацію з забезпеченням розвитку на інноваційній базі.

Основні проблеми, що стримують розвиток інноваційних процесів в Україні, можна згрупувати за наступними блоками (рис. 1).

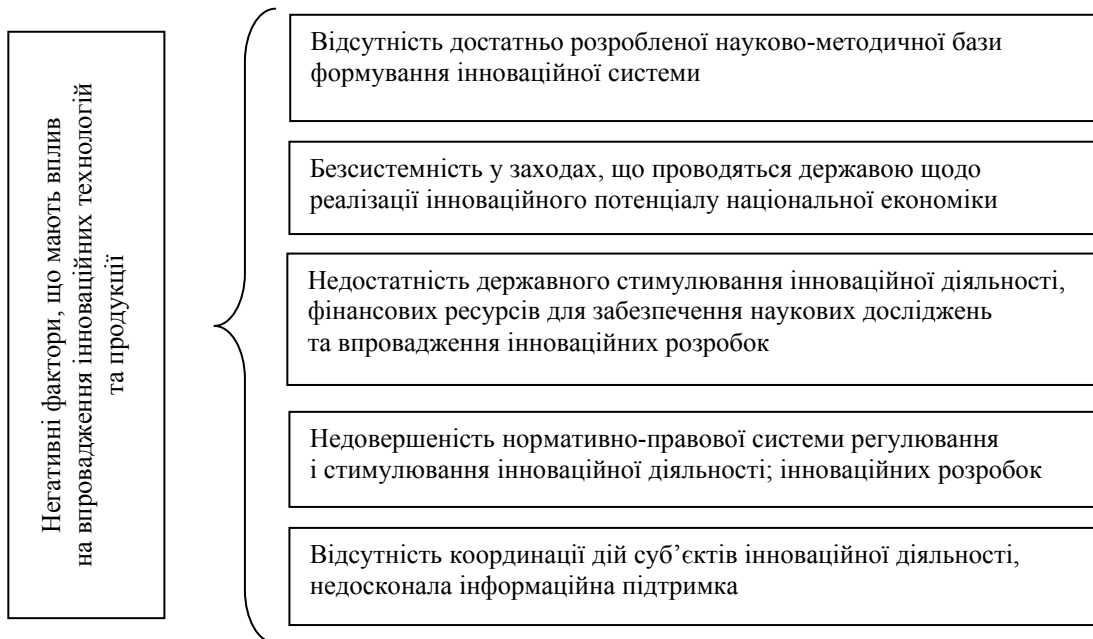

Рис. 1. Проблеми розвитку інноваційних процесів в Україні

Недоліки методологічної бази формування інноваційної системи обумовлені недостатнім рівнем розробки ключових понять та відсутністю аналітичного досвіду, пов'язаного з механізмом реалізації інноваційної політики. Основним наслідком виникнення вказаної ситуації є відсутність системного підходу щодо проведення необхідних акцій та здобуття необхідного продукту. Під безсистемністю у заходах, що проводяться державою та пов'язаних з реалізацією інноваційного потенціалу національної економіки, слід розуміти відсутність чітко орієнтованого плану з впровадження інноваційних процесів.

Недостатність впливу державного стимулювання інноваційної діяльності та обмеженість фінансових ресурсів для забезпечення наукових досліджень і впровадження інноваційних розробок пов'язана, по-перше, з проявами світової економічної кризи, що повною мірою відобразилося на економіці України, по-друге, з відсутністю затверджених пріоритетів для фінансування першочергових задач, що виникають при створенні інноваційних структур.

Нормативно-правова система регулювання і стимулювання інноваційної діяльності; інноваційних розробок також потребує подальшої доробки. Необхідно звернути увагу на обґрунтування пільг та залучення дотацій, що має сприяти впровадженню інноваційних технологій.

Суттєвим недоліком є відсутність повноцінної інформаційної бази щодо інноваційно-інвестиційних проектів, що призводить до неможливості координації функціонування суб'єктів інноваційної діяльності [7].

До основних заходів з розв'язання вказаних проблем слід віднести:

– вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України. З цією метою КМУ запропоновано забезпечити під час підготовки проектів держбюджету на 2010 рік та наступні роки виконання положень Законів України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, “Про інноваційну діяльність”, “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” та постанов КМУ від 7.05.2008 р., № 439 “Про затвердження державної цільової програми розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки”, від 11.09.2007 р., № 1118 “Про затвердження державної програми прогнозування науково-технологічного розвитку на 2008–2012 роки”, від 14.05.2008 р., № 447 “Про затвердження Державної цільової економічної програми створення інноваційної інфраструктури в Україні на 2009–2013 роки”. Ці дії повинні супроводжуватися системним та послідовним впровадженням функціональних принципів державного управління інноваційною діяльністю;

– створення єдиної функціонуючої національної інноваційної системи, яка формується на різних рівнях та має високоефективну систему комунікацій, запровадження новітніх методів передачі та обробки інформації в усіх сферах діяльності, забезпечення інтеграції України в світовий інформаційний простір;

– формування загальнодержавної системи автоматизованого пошуку, збору, накопичення, аналітичної обробки, систематизації, консолідації, зберігання, розповсюдження і надання інформації в сфері науково-технологічного та інноваційного розвитку, єдиної системи обліку електронних інформаційних ресурсів держави;

– забезпечення через систему інформаційних ресурсів НІС широкомасштабного використання існуючого науково-технічного доробку (зокрема, баз даних НДДКР) щодо його інноваційного впровадження та підвищення рівня науково-технічного потенціалу у сфері інноваційної діяльності;

– перегляд підходів до програмно-цільового планування та фінансування інноваційного процесу, важливою особливістю якого на даний час є проблемна орієнтованість більшості програм на комерціалізацію технологій;

– сприяння розвитку організаційно-фінансової інфраструктури інноваційної діяльності з забезпечення узгодженої дії в системі: “наука–технологія–виробництво–ринок”. До організаційно-фінансового аспекту також слід віднести дотації для підприємств з метою проведення інноваційного оновлення виробництва через встановлення нормативів прискореної амортизації, пільгового оподаткування, надання “податкових канікул”, інвестиційного кредиту, встановлення спеціального правового режиму пільгового оподаткування інноваційної продукції, виготовленої за інноваційними проектами, які мають державну підтримку та зареєстровані в установленому порядку. Без створення спеціалізованих приватних інвестиційних компаній, діяльність яких координується державними і суспільними фондами, вирішення цього завдання є вкрай ускладненим;

– орієнтація політики органів влади різних рівнів на активну взаємодію та співробітництво з приватним бізнесом, науковими і бізнес-освітніми секторами економіки окремих територій, що потребує підготовки кадрів для високотехнологічних галузей, а також менеджерів з інноваційної діяльності;

– упорядкування роботи технопарків, створення сучасних наукових лабораторій при корпораціях, розвитку інфраструктури і інформаційних банків технологій, використання інноваційних фондів з залученням інвесторів, створення мережі малих інноваційно-впроваджувальних підприємств. Всі перелічені завдання пов'язані з удосконаленням системи управління інноваційними проектами і програмами, підвищенням інноваційної культури суспільства.

Головними завданнями стратегії інноваційної політики України є забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного, виробничого та підприємницького потенціалів, розробка та впровадження механізму активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва, поширення інновацій в усіх сферах національної економіки [8]. В свою чергу це означає орієнтованість національної стратегії на формування інноваційної моделі розвитку [9], яка повинна поєднувати в собі як безпосередні заходи національного та регіонального рівнів, що реалізуються шляхом прямого бюджетного фінансування, та сприятимуть поліпшенню якісних характеристик вітчизняного науково-технологічного потенціалу; так і здійснення суб'єктами господарювання інноваційної діяльності та інвестицій інноваційного спрямування в конкурентному середовищі, збільшення пропозиції інноваційних продуктів, технологій та знань.

Висновки. Збалансована взаємодія всіх суб'єктів господарювання повинна супроводжуватися відповідною підтримкою з боку виконавчих державних інституцій, що має сприяти становленню системи нормативно-правового, організаційного, інформаційно-аналітичного та фінансового забезпечення інноваційних процесів в Україні.

Запропоновані заходи спрямовані на реалізацію концепції інноваційного розвитку України, та при їх впровадженні слід враховувати не тільки фактори формування інноваційної системи країни, але й зіставляти та аналізувати цілі впровадження інновацій з цілями розвитку регіонів. Також важливим є подальше удосконалення і використання при реалізації концепції інноваційного розвитку відповідного економічного механізму, який заснований на державно-приватному партнерстві.

Література

1. Колодинський С. Інноваційний потенціал економічного розвитку регіону // Економіст. – № 11. – 2008. – С. 30–33.

2. Буркинський Б.В., Лазарева Є.В. Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку регіону. – Одеса: ППРЕД НАН України, 2007. – 140 с.

3. Федулова Л. Перспективи інноваційно-технологічного розвитку промисловості України // Економіка України. – 2008. – № 7. – С. 24–36.

4. Тараненко А.А. Місце інноваційної діяльності на підприємстві в умовах структурної перебудови економіки України // Коммунальное хозяйство городов. Науч.-техн. сб. № 78. – 2007. – С. 89–94.
<http://eprints.ksame.kharkov.ua/view/subjects/Vipusk78.html>

5. Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П. та ін. Інноваційний розвиток промисловості України / За ред. О.І. Волкова, М.П. Денисенка. – К.: КНТ, 2006. – 648 с.

6. Кулініч Т.В., Бондаренко Ю.Г., Цимбаліста Н.А. Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності в регіоні. – 2008 // www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ekonomika/.../27.pdf

7. Канафоцька Г. Віце-президент Інноваційної палати України, дир. консалтингової компанії “ВІК-XXI”. Состояние, перспективы развития инновационных процессов в Украине и возможности их влияния на формирование ВВП // <http://www.vlasnasprava.info>

8. Рекомендації парламентських слухань “Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів” // <http://wiki.apitu.org.ua>.

9. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи. Концепція від 17.06.2009 р., № 680-р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>

УДК 004.9:658

В.М. НИЖНИК, Д.С. ТЕРЕХОВ
Хмельницький національний університет

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Досліджена еволюція розвитку інформаційних систем та технологій у контексті її впливу на сучасний стан впровадження та застосування в управлінні підприємствами.

The evolution of development of the information systems and technologies is analyzed in the context of its influence on the modern situation of introduction and application in management of enterprises.

Вступ. Сучасний стан рівня автоматизації українських підприємств суттєво відстає від рівня західних компаній. Тому для того щоб зрозуміти причини такого значного відставання і оцінити реалії сучасної ситуації, яка склалася на сьогодні з впровадженням інформаційних систем та інформаційних технологій на мікро- та макро-рівнях у нашій країні слід розглянути еволюцію розвитку автоматизованих інформаційних систем як на заході, так і на теренах нашої країни.

Мета дослідження. Метою є виявлення передумов і причин сучасного стану впровадження і використання інформаційних систем та технологій на основі аналізу їх еволюційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Питання управління на основі інформаційних систем розглядалися у роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених: М.Н. Григор'єва, В.І. Кузякіна, О.В. Матвієнка, В.І. Сергєєва, В.І. Старікова, В.В. Трофімова, Г.А. Титаренка, С.А. Уварова, В.Б. Уткіна, Д. Уотермена, О.В. Чухарева, М.Н. Цивіна та ін.

Основний матеріал дослідження. Щоб зрозуміти приблизну картину розвитку інформаційних систем у всьому світі пропонується розглянути основні етапи використання ІС впродовж вже майже півстолітньої їх історії (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи розвитку інформаційних систем

Період	Концепція використання інформації	Вид інформаційної системи	Мета використання
1950–1960 рр.	Паперовий потік облікових документів	Інформаційні системи обробки облікових документів на електро-механічних бухгалтерських машинах	Підвищення швидкості обробки документів. Спрощення процедури обробки звітів і розрахунку заробітної плати
1960–1970 рр.	Базова допомога у підготовці звітів	Управлінські інформаційні системи виробничого напрямку	Прискорення процесу підготовки звітів
1970–1980 рр.	Управлінський контроль реалізації (продажів)	Системи підтримки прийняття рішень. Системи для вищого управлінського персоналу	Пошук найбільш раціональних рішень
1980–2009 рр.	Інформація – стратегічний ресурс, що забезпечує конкуренту перевагу	Стратегічні інформаційні системи. Автоматизовані офіси	Зберігання позицій підприємства і розвиток його конкурентних переваг